

Bérczessy Lajos

Göre

A *Jókai*– (igazából *Jókay*-t kellene írni, mert éppúgy nemesi család volt, mint a szintén Komárom környéki viszonylag fiatalon nemes Feszty) –*Feszty Szalon* a kiegyezés utáni pesti közéleti világ látogatott helye lett a budapesti Bajza utcában. E mór építészeti elemeket is tartalmazó villa homlokzatán szerepel csupán a két családi címer. Amúgy senki sem használta. Azért közéleti világ, mert írók, költők, festők, szobrászok, cigányzenészek, zeneszerzők, ilyen-olyan politikusok is megfordultak ott. A névsort igen hosszú lenne fölsorolni, kihagyás nélkül. Bródy Sándortól Gárdonyi Gézán át Herczeg Ferencig, Dankó Pistáig látogatók, visszajárók voltak ott sokan. Grófok és miniszterek, bukott miniszterek is.

Jókai írófejedelem volt magas presztízzsel. Egy alkalommal Molnár Ferenc is kezet csókolott neki.

Nem meglepő, hogy amikor a Gárdonyival egyidős Bródy Sándor bemutatkozó látogatásra vitte, igen megilletődött. A *Körkép titkárságára* ajánlotta, mint ambiciózus embert. Sikerral.

Így a Szalon szívesen látott vendége volt a kellemes, csendes hangú, altruista író. Feszty Masa – Jókai fogadott lányának és Feszty Árpádnak gyermeke – kisgyerekkorában kedvelte, hallgatta a’ nagyok beszélgetéseit. Bródy Sándor Sándor bácsi-történeteit, Gárdonyi Géza meséit. Mi több, szívesen lovagolt az író térdén, mese közben, mint az igazi huszárok – ahogy egy alkalommal emlékezett vissza gyerekkorára.

A pesti Bajza utcai szalon vendégeit a tót származású Katka traktálta finomságokkal, mint lelkes házvezetőnő-mindenes. A hangulatra jellemző leírást olvassuk el Herczeg Ferentől: „*A Feszty-szalomban járatos volt mindenki, aki akkoriban Valaki volt Budapesten. Nők közül a legszebbek, politikusok közül a legnépszerűbbek, művészek közül a legtehetségesebbek, korhelyek közül a legjobb ízűek. Fesztyben, bár maga el tudott volna élni egy csőszkunyhóban egy darab szalonnán, megvolt a reneszánsz urak pompakedvelő vendégszeretete*”.

A ház fejedelmi író-urát a családtagok *pápinak* szólították. A sokszor jelenlévő báró Mednyánszky László festő neve *medi* volt. Természetesen nem maradhatott ki Gárdonyi sem. Számos sikert megért regényhőse – Göre Gábor – neve után a kedves társaság elnevezte *Görének*.

Nem haragudott rá. Dehogy, még kicsit örült is a népszerű elnevezésnek. Ki is volt Göre Gábor bíró úr, a XIX. század végének és a XX. század első felének legsikerültebb humoros figurája? 1892. június 6-án született meg Gárdonyi Géza tollából. Göre Gábor történetei a józan nemzeti haladásra mind a vidéki, mind

a városi ember számára elgondolkodtató, de neveltető történeteivel modellt tud adni. A XIX. század végi modernizálódás, a technikai újdonosságok egész sorának megjelenése, a hatalmas építkezések, a millenniumi ünnepek még a városi embereket is csodálkozásra készítették, nemhogy a falu népét. Ennek a rácsodálkozásnak teremtett Gárdonyi szimbolikus alakot Göre Gábor bíró úr személyében. Göréék sajátos látásmódja, különösen az általuk beszélt tájnyelv igen szemléletes voltában tovább fokozza a komikus hatást. Az első „Göre-levelek” a *Magyar Hírlap*ban jelentek meg. Göre Gábor, Durbints sógor és Kátsa cigány történetei tíz kötetben maradtak ránk.

A háború előtt készült öt Göre Gáborról szóló film – az első 1913-ból – egy kivételével megsemmisült. Szerették, szívesen olvasták, adták kézről-kézre a kis füzetkéket az olvasók. Falusi olvasókörokből hahotázva hallgatták a csetlő-botló atyafiak kalandjait. Hogy csak egy kis kitekintést tegyünk: Mikszáth írás-alakjai is hasonlóak voltak, nem is beszélve Tömörkény István hús-vér, olykor humorral teli mezei hőseiről.

Szeressük, olvassuk „Göre” minden művét mert így kerek és érdekesen izgalmas a világ!

(Írásom összeállításakor nagy segítségemre volt Keller Péternek, Gárdonyi dédnokájának az *Élő Gárdonyi – arc* című műve, valamint a Feszty Masától hallott visszaemlékezések sora.)

